

umovakh tsyfrovizatsiyi suspil'stva. [The main components of the digital-digital competence of future computer scientists in the digitalization of society]. Kyiv.

6. Tryfonova, O. M. (2019). *Teoretychni ta pedahohichni aspekty metodychnoyi systemy rozvytku informatsiyno-tyfrovoyi kompetentnosti maybutnikh fakhivtsiv komp'yuternykh tekhnolohiy*. [Theoretical and pedagogical aspects of the methodological system of development of information and digital competence of future specialists in computer technologies]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ТРИФОНОВА Олена Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри природничих наук та методик їхнього навчання, докторант Центральноукраїнського

державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: теорія та методика навчання фізики і технічних дисциплін.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

TRYFONOVA Olena Mykhaylivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Department of Natural Sciences and their Teaching Methods of Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University

Circle of research interests: theory and methodology of teaching of physics and labor training.

Стаття надійшла до редакції 12.10.2019 р.

УДК 378.018.8:376-056.264-051

DOI: 10.36550/2415-7988.2019.182.27

ЦИМБАЛ-СЛАТВІНСЬКА Світлана Володимирівна –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2732-5716>
e-mail: lanatsimbal@gmail.com

ЗНАЧИМІСТЬ ПІДГОТОВКИ ЛОГОПЕДІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Швидкі темпи розвитку сучасного суспільства, інтенсивне розширення інформаційного простору, необхідність інтеграції у світове освітнє співтовариство в межах Болонського і Копенгагенського процесів, упровадження проекту Тьюнінг «Гармонізація освітнянських структур у Європі» (2000) вимагають проведення цілеспрямованої корекційної політики в галузі вищої професійної освіти, зокрема логопедичної.

Це викликано низкою причин. По-перше, у міру зростання охоплення дітей, які потребують спеціальної допомоги, зріс попит на випускників дефектологічних факультетів. Проте система спеціальної освіти не відповідала реальній потребі. Розширення мережі освітніх установ, що надають спеціальну допомогу, зажадало збільшення кількості кваліфікованих кадрів, що у свою чергу неминуче призвело до відкриття нових підрозділів (кафедр, відділень, факультетів), які здійснюють підготовку цих фахівців. По-друге, завдяки «децентралізації» вищої освіти відкрилися численні кафедри і відділення в районах, віддалених від центру, що мають високу потребу в відновлених кадрах. По-третє, мережа дефектологічної освіти розширилася за рахунок підготовки фахівців у системі середньої професійної освіти за спеціальностями: спеціальна дошкільна освіта, спеціальна педагогіка у спеціальних

(корекційних) освітніх установах, корекційна педагогіка [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Професійна підготовка логопедів стала об'єктом дослідження таких науковців, як О. Баскакова, В. Льяна, С. Заплатна, Ю. Клочкова, О. Корзун, О. Кузенко, Л. Лісова, В. Литвиненко, М. Лепетченко, Н. Мельниченко, Ю. Рібун, Н. Савінова, І. Сергєєва, Є. Соботович, О. Соловей, О. Стедик, Л. Томіч, Л. Трофименко, Л. Черніченко, М. Шеремет та ін. Науковцями виділені теоретичні та практичні аспекти формування готовності майбутніх логопедів до розвитку мовлення як педагогічного феномена: обґрунтовується сутність використання моделювання під час підготовки студентів до розвитку звуковимови; розкривається зміст професійної готовності майбутнього логопеда в рамках компетентнісного підходу; визначаються умови ефективного розвитку навичок професійного спілкування та професійної підготовки майбутніх логопедів.

Аналіз науково-педагогічної літератури з проблеми професійної підготовки дефектологів (логопедів), а також спостереження за практикою дозволяють констатувати брак фахівців для системи спеціальної освіти, зокрема логопедичної.

З появою логопедів у дитини з'явилася можливість позбутися комплексів, викликаних своїм неправильним мовленням, і повноцінно

спілкуватися з оточуючими. На сьогодні опубліковано ряд посібників, адресованих педагогам і психологам, чия діяльність пов'язана з розвитком мовлення в дітей, і в першу чергу логопедам, які займаються формуванням мовлення в умовах загального і мовного дизонтогенезу (порушеного, відхиленого розвитку), серед яких такі автори: Л. Волкова, І. Омельченко, В. Селіверстов, В. Тарасун, Л. Федорович, М. Хватцев, М. Шеремет та ін. Метою логопедичної освіти науковці визначають підготовку фахівця з високим рівнем професійної придатності, що формує позитивну психологічну орієнтацію на роботу з різними категоріями дітей з проблемами в розвитку мовлення.

Логопедія як галузь наукових знань (у широкому розумінні – про людину з порушеною вимовою і її соціальною реабілітацією та адаптацією шляхом спеціальних, корекційних психолого-педагогічних прийомів; у більш вузькому розумінні – про порушення мовлення і методи їх подолання [8]) виникла на стику і використовує знання різних наук: лінгвістики, анатомії і фізіології людини, медицини, психології, соціології, педагогіки та ін. [16].

Нерідко логопед надає допомогу дитині, у якої мовленнєве недорозвинення поєднується з іншими проблемами в розвитку: порушеннями слуху, зору, інтелекту, опорно-рухового апарату тощо [5].

Проблемам корекції мови у дітей приділили увагу науковці Н. Гавриш, В. Глухов, І. Зимня, А. Кударінова, Е. Лаврова, О. Литовченко, А. Леонт'єв, Е. Мастокова, О. Полив'янюк, В. Селіверстов, І. Сергєєва, І. Сунагатуліна, В. Тарасун, Л. Трофименко, Т. Філічева, М. Щетинін та ін.

Мета статті – розкрити проблеми та значення процесу підготовки майбутніх логопедів у вищих навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах глибокої модернізації освітніх систем актуалізується необхідність неперервного вдосконалення підготовки педагогічних кадрів, зокрема кваліфікованих логопедів. Недостатня їх компетентність і, як наслідок, відсутність професійної мобільності ставлять питання створення цілісної системи професіоналізації, вдосконалення змісту, форм і процесу, в яких вона відбувається. Посилення наукового інтересу до професійної підготовки логопедів пов'язане з зауваженнями на їхню адресу і зумовлене наявністю ряду об'єктивних проблем у їхній діяльності, її природі, в наборі завдань і підходах до їх вирішення, в невірних очікуваннях з боку інших суб'єктів освітнього процесу [11].

Посилення наукового інтересу до цієї проблеми також пов'язане: по-перше, з глобальними процесами гуманізації суспільних

поглядів на стосунки з дітьми з порушеннями в розвитку мовлення й інтеграцією їх в усі верстви соціального життя; по-друге, зі збільшенням кількості дітей старшого дошкільного віку, що мають відхилення від норми в мовленнєвому розвитку, і поліморфно даних порушень, комплексним характером мовних порушень у кожній окремій дитині; по-третє, з появою великої кількості соціально незахищених дітей, неблагополучних з погляду психічного стану, соціального становища, які потребують кваліфікованої підтримки, педагогічного захисту і соціально-педагогічної допомоги; по-четверте, з розробкою та апробацією професійного стандарту «дефектолог» (логопед, сурдопедагог, олігофренопедагог, тифлопедагог), визначеного регламенту діяльності, що розширює коло професійних завдань, які вирішує дефектолог (логопед) з особами з обмеженими можливостями здоров'я.

Перераховані причини вимагають переосмислення проблеми підготовки логопедів у системі професійної освіти і вказують на перебудову всього процесу виховання і навчання дітей-логопатів, які потребують не тільки виправлення мовних порушень, але й кваліфікованої підтримки, педагогічного захисту, соціально-педагогічної допомоги дітям цієї категорії і їх соціальної реабілітації. Ця професійна позиція набуває особливого значення в сучасному житті, оскільки в більшості дітей з недорозвиненням мовленнєвої функції гальмується своєчасний розвиток необхідних компонентів соціальної поведінки, що сприяє появі емоційно-особистісних, комунікативних і поведінкових труднощів (діти не вміють шукати компроміс у вирішенні проблемних ситуацій за допомогою мовного спілкування, не мають достатньо розвиненої здатності вираження свого емоційного стану і співпереживання іншій людині, мають різний ступінь фіксованості на своєму дефекті: від байдужого до відчайдушного тощо). Тому ефективність соціально-педагогічного впливу на дітей з мовними порушеннями, яку повинен надати логопед, зумовлена розвитком поведінкового, комунікативного та соціального досвіду такої категорії дітей. Все це зумовлює запит на формування у майбутнього логопеда готовності виконувати соціально-педагогічні функції професійної діяльності, спрямовані на аналіз соціально значущих проблем і підвищення ефективності соціальних зв'язків і стосунків дітей-логопатів [3].

Розширюється коло специфічних завдань, які покликані вирішувати дефектологи, логопеди, спеціальні психологи, практичні працівники спеціальних (корекційних) закладів, реабілітаційних центрів та інших спеціалізованих закладів. У зв'язку з цим

ускладнюються завдання професійної підготовки фахівців-дефектологів, зокрема логопедів, що вимагає вдосконалення чинної програми їхньої професійної підготовки.

Значимість підготовки логопедів у вищому навчальному закладі на сучасному етапі зростає у зв'язку з інтеграційними процесами в системі загальної освіти, принципом «суспільство для всіх», проблемами інклюзії, з посиленням у практиці шкільної освіти розвитку двох різноспрямованих процесів – диференціації та інтеграції, які разом забезпечують цілісний еволюційний розвиток вітчизняної системи освіти. У загальноосвітню школу вливається група дітей, які недавно ще могли навчатися у спеціальних корекційних установах. Найбільш важливим елементом не тільки загальноосвітніх шкіл, але й спеціальних практичних служб допомоги (центрів, комісій, консультацій, консилиумів тощо) є фахівець, який знає особливості дітей з обмеженими можливостями здоров'я, зокрема вадами мовлення. Якість підготовки такого фахівця зумовлює якість вирішення психолого-педагогічних, соціально-медичних питань освіти [1].

Сукупність фундаментальних загальнологопедичних понять, принципів, проблем складають концептуальну проблему логопедії. Тому проблеми структурування та визначення змісту логопедичної освіти належать до найбільш важливих і зумовлюються її цілями, що передбачає орієнтування на такий зміст освіти, який готував би випускника вищого навчального закладу до використання особистісно-орієнтованих освітніх технологій у своїй професійній діяльності. Саме в такому ракурсі в рамках нашого дослідження аналізуються: технології, інноваційні форми та активні методики навчання, самостійна робота студентів, вплив діяльнісного підходу на становлення особистості фахівця тощо.

Проте, незважаючи на певні успіхи у формуванні змісту логопедичної освіти, доводиться констатувати, що практичне переломлення набутих досягнень потребує детального переосмислення.

Встановлення цільових установок логопедичної освіти вимагає звернення до концепцій методології та логіки наукового пізнання, психології та дидактики. У зв'язку зі зростаючим значенням логопедичної науки і знаходження науки про мови у фазі теоретичного розвитку, у змісті логопедичної вищої освіти повинні знайти відображення: вивчення концептуальної системи і структури сучасної логопедії; визначення основних елементів структури наукового знання; пошуки шляхів розгортання елементів наукового знання відповідно до пізнавальних можливостей та інтересів студентів різних

курсів.

Завдяки застосуванню структурно-системних підходів виявилися значною мірою уточненими питання про об'єкти теоретичної логопедії – комплексні корекційні системи [13].

Теоретичний підхід з позиції системного аналізу дозволив нам модернізувати структуру об'єктів теоретичних досліджень у логопедії та виділити в ній групи: суб'єкту (логопед, дитина, педагог, батьки); понятійну (фонематичний слух, мовне дихання, моторика, артикуляція, лексика, граматики); функціональну (фізіологія, лінгвістика, педагогіка); синергетичну (корекційний процес, корекційні системи), загальнологопедичну (механізми мовлення, патологія мовлення); діагностичну (обстеження, діагностика, планування, корекція, автоматизація, диференціація, профілактика).

Організація логопедичного процесу дозволяє усунути або пом'якшити як мовленнєві, так і психологічні порушення, сприяючи досягненню головної мети педагогічного та логопедичного впливу – розвитку мовлення, корекції і профілактики їх порушень.

Визначився особливий напрям у логопедії – превентивне навчання дошкільників із порушеннями мовлення (В. Тарасун, М. Шеремет), що наголошує на значущості раннього логопедичного супроводу й запобігання виникненню передумов порушень мовлення у дітей до 3 років, що відповідає положенням концепції раннього логопедичного втручання, які впроваджуються в країнах Східної і Західної Європи [12; 15].

Науковими дослідженнями в галузі логопедії доведене винятково важливе значення раннього розпізнавання дефекту та його ранньої корекції. Дошкільний вік є синтетивним періодом для розвитку мовлення, саме в цей період відбувається інтенсивний морфо-функціональний розвиток мозку, розвивається почуттєва база пізнання, орієнтовно-дослідницька діяльність, формуються механізми пам'яті, мислення, тому логокорекційний вплив у дошкільному віці є обґрунтованим (оскільки мовленнєва функція ще не завершила своє становлення).

Важливо, щоб на цьому етапі взаємодії з дітьми з порушеннями в мовленнєвому розвитку працювали професійно компетентні фахівці, які не тільки розуміють ступінь відповідальності за виховання й навчання дітей, але й спеціалісти, які знають сутність педагогічного процесу, особливості та закономірності корекційного впливу на дітей, які правильно обирають методи та засоби педагогічного впливу, які грамотно аналізують досягнуті результати.

У педагогічній науці і практиці вже давно утвердилася думка, що мовленнєвий розвиток дитини відбувається завжди, коли є мовленнєва взаємодія, тобто факт користування мовою в процесі спілкування дорослого з вихованцем. У будь-якій ситуації педагогічного спілкування дорослий, навіть якщо не стоїть завдання розвитку мовлення, мовного виховання, мимоволі впливає на процес засвоєння мови. Ця обставина особливо очевидна щодо дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, які не в змозі давати об'єктивну, диференційовану оцінку зверненої до них мови вихователя, вчителя, логопеда. Вона завжди сприймається ними як зразок за змістом і за формою [4].

Досвід практичної роботи логопедів дошкільних навчальних закладів загального типу та особливості тлумачення нормативно-правового забезпечення на різних рівнях освітньої ланки потребують подальшого узгодження. Крім того, більшість документації зорієнтовано на спеціальну ланку освіти, тому особливій уваги потребує процес організації логокорекційної допомоги в умовах масових освітніх установ. Підвищена увага до професійної підготовки майбутніх вихователів у сучасному освітньому просторі цілком виправдана, адже головним організатором педагогічного процесу в дошкільних навчальних закладах є вихователь, і саме від нього значною мірою залежить цілісний і всебічний розвиток дитячої особистості як суб'єкта свого життя та її підготовленість до навчання у школі [6].

Для майбутніх логопедів набуває першочергового значення пошук відповідей на питання: які змістовні ідеї і цінності світової та сучасної культури можуть бути сприйняті більшістю суспільства не тільки як орієнтири або пріоритети суспільного розвитку, але і як елемент соціокультурної практики? Як у рамках загальної та професійної освіти забезпечити необхідні компетентності, здатність і готовність до успішної інтеграції в сучасне суспільство? Що є інтегративною ланкою між теоретичною і практичною підготовкою до організації навчального процесу, орієнтованого на подальшу соціалізацію в житті? Які особливості педагогічного забезпечення готовності майбутніх логопедів до ефективної адаптації на ринку праці?

Попри всю важливість проведених досліджень автори зводять багатофакторний процес професійного становлення майбутнього логопеда до озброєння його впорядкованою сукупністю знань, умінь і навичок. Тим самим зачіпаючи окремі аспекти розвитку професійної компетентності, по суті, відтворюються традиційні підходи і принципи в процесі підготовки майбутніх логопедів, у визначенні критеріїв оцінки готовності

студентів, майбутніх вчителів-логопедів, до майбутньої професійної діяльності [11].

З вищесказаного випливає, що найважливішим завданням професійної підготовки майбутніх логопедів є формування професійної компетентності у сфері мовного розвитку дітей як такого рівня його освіченості і сформованості професійно-особистісних якостей, який дозволяє знаходити оптимальні засоби впливу на мовлення вихованців з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей оволодіння рідною мовою, забезпечувати мовленнєвий і лінгвістичний розвиток дітей відповідно до вимог освітніх стандартів і умов соціального середовища [14].

Зважаючи на те, що майбутньому логопеду важливо мати спеціальні та загальнопедагогічні вміння, фахівці обстоюють необхідність певних змін у змістовому компоненті їхньої професійної підготовки. Серед рекомендацій, висловлених Н. Сінопальніковою, обстоюється необхідність: інтеграції змісту навчальних психолого-педагогічних дисциплін з метою підвищення готовності студентів до організації та проведення логопедичної, виховної роботи з дітьми з мовленнєвими порушеннями; доповнення варіативними компонентами освітньо-професійної програми підготовки фахівців питаннями з оволодіння діагностичними та корекційними методиками; оновлення змісту практичної підготовки студентів з урахуванням сучасних вимог до логопедичної допомоги [10].

Результати досліджень вищезазначених науковців дозволяють стверджувати, що професійна підготовка логопедів покликана забезпечити формування в них системних знань та педагогічних умінь, професійної позиції, готовності до інноваційної діяльності, готовності до безперервного збагачення професійних можливостей та особистісних якостей.

Професійна підготовка логопеда у закладі вищої освіти є інтегрованим освітнім процесом, у якому поєднуються відносно самостійні, але взаємозалежні і взаємозумовлені види підготовки: методологічна, культурологічна, методична, психолого-педагогічна, спеціальна, дидактична, професійно-етична та практична [7]. Методологічна підготовка забезпечує формування в студентів системи знань про принципи, методи дослідження та перетворення педагогічної діяльності, що дозволить у подальшому розробляти оптимальну педагогічну стратегію, проектувати шляхи навчання та виховання кожної дитини з мовленнєвими вадами. За допомогою методичної підготовки студенти опановують знання про принципи, зміст, правила, засоби, активні методи та форми сучасної діагностики, корекційного навчання. Отже, у майбутніх фахівців формується готовність до здійснення

логопедичної роботи в навчальних закладах [7].

Культурологічна підготовка, у свою чергу, спрямована на забезпечення педагогічних умов для розвитку світогляду логопеда, розширення його загальної освіти. Важливим напрямом професійної підготовки майбутніх логопедів правомірно вважається психолого-педагогічна підготовка. Вона спрямована на професійну освіту, формування і розвиток педагогічних умінь, розвиток його творчої індивідуальності.

Дидактична підготовка дозволить майбутнім логопедам проводити навчально-виховну, корекційну роботу з дітьми, що мають мовленнєві вади, забезпечувати сприятливі умови для продуктивного засвоєння ними відповідних спеціальних програм з урахуванням виду мовленнєвого порушення вікових, індивідуальних психофізичних особливостей дітей.

Доцільно зауважити, що спеціальна підготовка як частина професійної підготовки забезпечує оволодіння теоретичними і практичними знаннями, необхідними для логопеда. Метою практичної підготовки є формування системи вмінь і навичок, розвиток здібностей та набуття професійного досвіду логопедичної діяльності. Інтеграція всіх видів підготовки майбутніх логопедів дасть можливість значно підвищити їх готовність до професійної діяльності [10].

Умовою успішної реалізації наступності між дошкільною та початковою ланками корекційно-логопедичної допомоги дітям із проблемами в розвитку є професійна підготовка майбутніх логопедів освітніх установ як фахівців, які вміють проводити компетентну профілактику й корекцію мовних порушень у дітей дошкільного віку не тільки в умовах дошкільних навчальних закладів, а й для неорганізованих дітей, а також здатних прогнозувати майбутнє (шкільне майбутнє) своїх підопічних [2].

Аналіз сучасного стану вищої логопедичної освіти дозволив Л. Ястребовій визначити такі положення: виникнення логопедичної освіти зумовлено гострою соціальною необхідністю у зв'язку з різким збільшенням кількості дітей з відхиленнями у розвитку і глибокою зацікавленістю суспільства в їх успішній соціальній реабілітації та адаптації; вища логопедична освіта здійснювалася і нині реалізується в системі вищих педагогічних навчальних закладів, отже, підпорядковується вимогам підготовки фахівця; існує гостра потреба у профорієнтації та профвідборі на відповідну спеціальність із причин недостатньої укомплектованості системи спеціальної освіти фахівцями з базовою логопедичною освітою; недостатність актуалізації загальнонаукової підготовки логопедів з урахуванням стрімкої зміни якісних проявів і кількісних показників

контингенту дітей з проблемами мовлення; необхідність удосконалення й підвищення ефективності організації практико-орієнтованих видів і форм організації професійної підготовки майбутніх логопедів з урахуванням специфіки майбутньої діяльності [16].

З вищесказаного випливає, що, незважаючи на всі зусилля, які докладаються з боку офіційних структур, суспільства і сімейного соціуму, проблеми вітчизняної системи професійної підготовки майбутніх логопедів поки ще далекі від свого всеосяжного позитивного рішення. Вони носять складний, різноплановий, багатофакторний характер і вимагають проведення спеціально організованих заходів загальнодержавного масштабу.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрому. У процесі аналізу наукової літератури висвітлено проблеми та значення процесу підготовки майбутніх логопедів у вищих навчальних закладах і розкрито причини цілеспрямованої корекційної політики в галузі логопедичної освіти та визначено необхідність неперервного вдосконалення підготовки педагогічних кадрів, зокрема кваліфікованих логопедів. Здійснено переосмислення проблеми підготовки логопедів у системі професійної освіти та розширено коло специфічних завдань, які покликані вирішувати дефектологи, логопеди, спеціальні психологи, практичні працівники спеціальних (корекційних) закладів, реабілітаційних центрів та інших спеціалізованих закладів. Розкрито сутність професійної підготовки логопедів та встановлено, що професійна підготовка логопеда включає такі види: методологічну, культурологічну, методичну, психолого-педагогічну, спеціальну, дидактичну, професійно-етичну та практичну.

Отже, цілісно і системно підготовка логопедів до професійної діяльності в педагогічній науці до кінця не досліджена. Вимагають методологічного обґрунтування та науково-методичного вивчення стратегії їх професійної підготовки. У той же час аналіз психолого-педагогічної літератури та дисертаційних робіт свідчить про необхідність застосування в комплексі наукових підходів, з позицій яких вивчалися зазначені явища; визначення сутності професійної підготовки логопедів у зіставленні зі змістом видів діяльності психолога, вихователя; розробки стратегії і концепції професійної підготовки логопеда до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами з погляду вимог модернізації освіти; вирішення проблеми змісту комплексної допомоги дітям із порушенням мовлення через взаємодію органів різної спрямованості (стратегічний рівень професійної підготовки логопедів); об'єднання зусиль служб, фахівців різного спрямування (тактичний рівень

професійної підготовки майбутніх логопедів) визначення набору професійних компетентностей логопеда для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Аслаева Р. Г. Стратегия социально-профессиональной подготовки дефектологов в педагогическом вузе: дис. ... д-ра пед. наук / Р. Г. Аслаева. — Уфа, 2011. — 497 с.
2. Бессмертная Н. А. Организационно-педагогические условия развития профессиональной компетентности будущих логопедов сельских образовательных учреждений: дис. ... канд. пед. наук / Н. А. Бессмертная. — Москва, 2003. — 168 с.
3. Бойко Т. Н. Формирование социально-педагогической компетентности будущих учителей-логопедов в процессе педагогической практики: дис. ... канд. пед. наук / Т. Н. Бойко. — Брянск, 2016. — 211 с.
4. Болтакова Н. И. Формирование коммуникативной компетентности будущих логопедов как необходимое условие подготовки к речевому развитию детей // Н. И. Болтакова // Проблемы сучасної психології. — 2013. — Вип. 20. — С. 60–68.
5. Болтакова Н. И. Формирование профессиональных компетенций будущего логопеда. // Н. И. Болтакова // Филология и культура. — 2011, № 4. — С. 307–310.
6. Корінна Г. О. Сучасні дослідження проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти // Г. О. Корінна // Збірник наукових праць «Педагогічні науки». — 2016, Вип. 70. — Ч. 1. — С. 93–97.
7. Кузенко О. Формування фахової компетентності майбутніх учителів-логопедів в процесі професійної підготовки // О. Кузенко // Освітній простір України. — 2018, № 14. — С. 89–96.
8. Логопедия / под ред. Л. С. Волковой, С. Н. Шаховской. — Москва: ВЛАДОС, 1998. — 680 с.
9. Понятийно-терминологический словарь логопеда / под ред. В. И. Селиверстова. — Москва: ВЛАДОС, 1997. — 400 с.
10. Сінопальнікова Н. М. Підготовка майбутніх учителів-логопедів до професійної діяльності / Н. М. Сінопальнікова. — К., 2014. Вип. 43. — С. 173–182.
11. Султанова Р. М. Формирование профессиональной компетентности будущего учителя-логопеда в учебно-педагогической, производственной практике повышенного уровня: дис. ... канд. пед. наук / Р. М. Султанова. — Ижевск, 2005. — 226 с.
12. Тарасун В. В. Концепція становлення і розвитку особистості дитини передшкільного віку з особливостями у розвитку. Омельченко І. М., Тарасун В. В., Федорович Л. О. Вступ до спеціальності: Логопедія: навч. посіб. — Кременчук: Християнська Зоря, 2011. — С. 262–285.
13. Харченко Н. К. Технологическая модель профессиональной подготовки логопеда в педагогическом вузе: дис. ... канд. пед. наук / Н. К. Харченко. — Ставрополь, 2003. — 228 с.
14. Чернов Д. Н. Становление языковой компетенции в детском возрасте // Д. Н. Чернов //

Логопед. — 2011, № 9. — С. 6–17.

15. Шеремет М. К. Проблемы та перспективи спеціальної освіти // М. К. Шеремет // Корекційна педагогіка. Вісник Української асоціації корекційних педагогів. — 2007, № 1. — С. 14–16.

16. Ястребова Л. А. Формирование профессионально значимых качеств будущих педагогов-дефектологов: дис. ... канд. пед. наук / Л. А. Ястребова. — Армавир, 2008. — 167 с.

REFERENCES

1. Aslayeva, R. G. (2011). *Strategiya sotsial'no-professional'noy podgotovki defektologov v pedagogicheskom vuze*. [Strategy of socio-professional training of defectologists in a pedagogical institution]. Ufa.
2. Bessmertnaya, N. A. (2003). *Organizatsionno-pedagogicheskiye usloviya razvitiya professional'noy kompetentnosti budushchikh logopedov sel'skikh obrazovatel'nykh uchrezhdeniy*. [Organizational and pedagogical conditions for the development of professional competence of future speech therapists in rural educational institutions]. Moskva.
3. Boyko, T. N. (2016). *Formirovaniye sotsial'no-pedagogicheskoy kompetentnosti budushchikh uchiteley-logopedov v protsesse pedagogicheskoy praktiki*. [Formation of socio-pedagogical competence of future speech therapists in the process of pedagogical practice]. Bryansk.
4. Boltakova, N. I. (2013). *Formirovaniye kommunikativnoy kompetentnosti budushchikh logopedov kak neobkhodimoye usloviye podgotovki k rechevomu razvitiyu detey*. [Formation of communicative competence of future speech therapists as a necessary condition for preparation for speech development of children]. Kyiv.
5. Boltakova, N. I. (2011). *Formirovaniye professional'nykh kompetentsiy budushchego logopeda. Filologiya i kul'tura*. [Formation of professional competencies of the future speech therapist]. Moskva.
6. Korinna, G. O. (2016). *Suchasni doslidzhennya problemi profesiynoi pidgotovki maybutnikh fakhivtsiv doshkil'noi osviti*. [Modern research on the problem of vocational training of future specialists of preschool education]. Kyiv.
7. Kuzenko, O. (2018). *Formuvannya fakhovoi kompetentnosti maybutnikh uchiteliv-logopediv v protsesi profesiynoi pidgotovki*. [Formation of professional competence of future speech therapists in the process of vocational training]. Kyiv.
8. *Logopediya* (1998). [Speech Therapy]. Moskva.
9. *Ponyatiyno-terminologicheskii slovar' logopeda* (1997). [Conceptual-terminological dictionary of speech therapist]. Moskva.
10. Sinopal'nikova, N. M. (2014). *Pidgotovka maybutnikh uchiteliv-logopediv do profesiynoi diyal'nosti*. [Preparation of future speech therapists for professional activity]. Kyiv.
11. Sultanova, R. M. (2005). *Formirovaniye professional'noy kompetentnosti budushchego uchitelya-logopeda v uchebno-pedagogicheskoy, proizvodstvennoy praktike povyshennogo urovnya*. [Formation of professional competence of the future speech therapist teacher in educational-pedagogical, industrial practice of higher level]. Izhevsk.
12. Tarasun, V. V. (2011). *Kontseptsiya*

stanovlennya i rozvitku osobistosti ditini pereddoshkil'nogo viku z osoblivostyami u rozvitku. [The concept of formation and development of the personality of a child of preschool age with features in development]. Kremenchuk.

13. Kharchenko, N. K. (2003). *Tekhnologicheskaya model' professional'noy podgotovki logopeda v pedagogicheskoy vuzi*. [Technological model of professional training of speech therapist in a pedagogical university]. Stavropol'.

14. Chernov, N. (2011). *Stanovleniye yazykovoy kompetentsii v detskom vozraste*. [Formation of language competence in childhood]. Moskva.

15. Sheremet, M. K. (2007). *Problemi ta perspektivi spetsial'noi osviti. Korektsiyna pedagogika*. [Problems and prospects of special education]. Kyiv.

16. Yastrebova, L. A. (2008). *Formirovaniye professional'no znachimykh kachestv budushchikh pedagogov-defektologov*. [Formation of professionally significant qualities of future educators-defectologists]. Armavir.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЦИМБАЛ-СЛАТВІНСЬКА Світлана

Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх логопедів, формування інформаційно-освітнього середовища закладів вищої освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

TSEMBAL-SLATVINSKA Svitlana

Volodymyrivna – Ph.D. in Pedagogics, Associate Professor, Associate Professor in the Department of Special Education, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: vocational training of future speech therapists, forming information and educational environment in higher education institutions.

Стаття надійшла до редакції 06.10.2019 р.

УДК [378.091.212:811.161.2]:004.774

DOI: 10.36550/2415-7988.2019.182.28

ШАРОВ Сергій Володимирович –

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри української і зарубіжної літератури

Мелітопольського державного педагогічного університету

імені Богдана Хмельницького

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5732-9980>

e-mail: sharov@mdpu.org.ua

**РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЗАСОБАМИ
ОНЛАЙН ПЛАТФОРМИ PROMETHEUS**

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Виклики сучасності, зумовлені змінами в економічній, політичній, соціальній та технологічній сферах, вимагають суттєвих змін в освітньому процесі вищої школи. Насамперед це пов'язано з підвищенням вимог до конкурентоспроможності фахівця, впровадженням компетентного підходу в освітню діяльність, входженням України до освітнього європейського простору. Однією з ключових компетентностей, яка є необхідною складовою сучасного фахівця, зокрема вчителя, є соціальна компетентність. Соціально-компетентна людина має можливість вільно пристосовуватися до мінливих соціальних, політичних та економічних умов, досягати конструктивних результатів у розмові, уникати конфліктів тощо.

Широке впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у життєдіяльність людини, інформатизація та глобалізація освіти створили сприятливі

умови для реалізації принципу відкритої освіти та навчання впродовж життя. Одним із засобів зазначених принципів є масові відкриті онлайн курси, зокрема україномовний громадянський освітній проєкт Prometheus. На його платформі розміщуються різноманітні онлайн курси, які надають змогу будь-якому користувачу сформувати та розвинути соціальну компетентність та здобути безкоштовну додаткову освіту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наразі наукові дослідження, присвячені формуванню соціальної компетентності та компетентному підходу взагалі, є актуальними. Так, І. Зарубінська досліджувала формування соціальної компетентності здобувачів вищої освіти. Питання формування соціальної компетентності студентів педагогічних коледжів відображено у працях Н. Бойчук, Н. Борбич, Г. Мосягіної. Інформаційно-комунікаційні технології успішно використовувалися у формуванні соціальної